PROSPEKT NORGES ARKITEKTER

ET SAMARBEIDSPROSJEKT MELLOM NAL, AFAG, NIL OG NLA

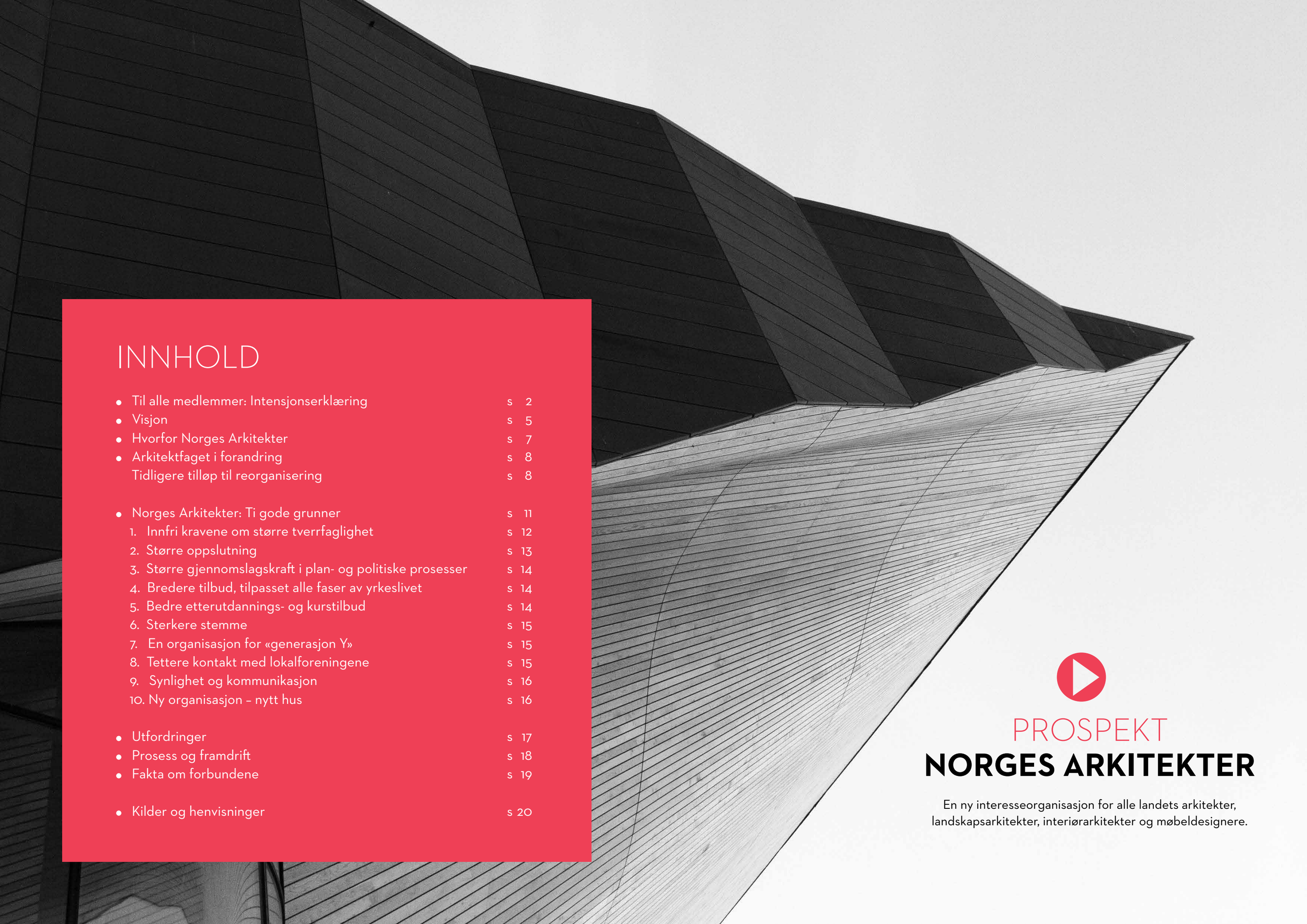

INNHOLD

- Til alle medlemmer: Intensjonserklæring s 2
- Visjon s 5
- Hvorfor Norges Arkitekter s 7
- Arkitektfaget i forandring s 8
  Tidligere tilløp til reorganisering s 8

- Norges Arkitekter: Ti gode grunner s 11
  1. Innfri kravene om større tverrfaglighet s 12
  2. Større oppslutning s 13
  3. Større gjennomslagskraft i plan- og politiske prosesser s 14
  4. Bredere tilbud, tilpasset alle faser av yrkeslivet s 14
  5. Bedre etterutdannings- og kurstilbud s 14
  6. Sterkere stemme s 15
  7. En organisasjon for «generasjon Y» s 15
  8. Tettere kontakt med lokalforeningene s 15
  9. Synlighet og kommunikasjon s 16
  10. Ny organisasjon – nytt hus s 16

- Utfordringer s 17
- Prosess og framdrift s 18
- Fakta om forbundene s 19

- Kilder og henvisninger s 20

PROSPEKT

NORGES ARKITEKTER

En ny interesseorganisasjon for alle landets arkitekter, landskapsarkitekter, interiørarkitekter og møbeldesignere.

TIL ALLE MEDLEMMER
I NAL, AFAG, NIL OG NLA

Styrene i Norske arkitekters landsforbund (NAL), Arkitektenes fagforbund (AFAG), Norske interiørarkitekters og møbeldesigneres landsforening (NIL) og Norske landskapsarkitekters forening (NLA) ønsker å samle arkitektprofesjonene. Med prosjektet ***Norges Arkitekter*** utreder vi mulighetene for å etablere en ny og felles interesseorganisasjon.

Norges Arkitekter skal fremme gode menneskeskapte omgivelser, arkitektur og design samt arbeide for arkitekturrelaterte spørsmål i politisk og samfunnsmessig forstand. Organisasjonen skal stimulere den yrkesfaglige utviklingen hos medlemmene og ivareta gode og trygge lønns- og arbeidsforhold som gagner ansatte medlemmer og medlemmer med egen virksomhet. Organisasjonen skal styrke felles faglige, sosiale og økonomiske interesser og stimulere til større bredde og kvalitet i arkitekturutdanningen og fagutviklingen. Organisasjonen skal jobbe for økt forskning knyttet til arkitektur-, plan- og designfagene samt arbeide mer inngående med samfunnspolitiske utfordringer.

Det er på bakgrunn av en rekke tegn i tiden at styrene i henholdsvis NAL, AFAG, NIL og NLA har startet prosessen med tettere samarbeid. Arkitektbedriftene i Norge (AiN) er invitert med i prosjektet, men har takket nei til å delta.

Vår oppgave som ledere er, fortløpende, å utvikle tilbud og tjenester til medlemmene og skape best mulige organisatoriske forhold for å ivareta medlemmenes og arkitektfagets interesser. Ettersom vi stadig opplever ulemper ved dagens fragmenterte organisering, samtidig som vi registrerer fordeler ved en felles organisasjon, er vi pliktige til å iverksette prosesser der vi undersøker andre alternativer og muligheter. Medlemsorganisasjoner er til for å sikre – og innfri – mål. Når organisasjonsmessige omlegginger er til fordel for å nå disse, må endringspotensialet tas alvorlig.

Som følge har samtlige styrer besluttet å gi høy prioritet til samarbeidsprosjektet ***Norges Arkitekter.*** I dokumentet du nå holder i hånden, kalt ***prospekt*** – se framover, gjør vi rede for hvorfor det er tid for å reagere og skissere en ny løsning.

I prospektet tegner vi opp en rekke fordeler ved Norges Arkitekter. Vi drøfter hvilke strømninger i samtiden og i arkitektur- og planfeltet som gjør at nåværende organisasjonsformer er modne for reorganisering, og vi orienterer om planer knyttet til prosess og framdrift.

Feltet vårt, organisasjonslivet og samfunnet er i endring. Dette fordrer at også vi forandrer oss.

Vi ser ingen motsetning mellom å være en organisasjon som går bredt ut og ivaretar god arkitektur, planlegging og omgivelser – samtidig som vi tar vare på hvert enkeltmedlem og stimulerer best mulige arbeidsforhold for å utøve profesjonen. Ved å framstå som en interesseorganisasjon framfor fire, og ved å samle tjenester og tilbud, blir vi tydeligere. Vi kan øke momentet og fungere samlet utad. På den måten styrker vi gjennomslagskraften for arkitektfaglig argumentasjon i et stadig mer sammensatt felt. Samtidig bedrer vi forutsetningene for å være synlige på samfunnsområder der vi tradisjonelt sett ikke har vært synlige, og for å komme i posisjon som premissleverandører i politikk og offentlig debatt. Slik sikrer vi økt innflytelse og kan videreutvikle medlemstilbudet.

Ved å gå sammen om prosjektet ***Norges Arkitekter*** og utarbeide dette prospektet, ønsker vi å stimulere og oppfordre til engasjert medlemsutveksling i alle de fire organisasjonene. Målet i denne første fasen er å lytte. Vi er opptatt av at alle skal bli hørt. I tillegg skal vi bruke tid på å belyse fordeler og ulemper på bredest mulig måte. Inngående konkretiseringer rundt den nye organisasjonens utvikling og tilbud samt detaljer omkring styringsform må komme etter hvert, da vi fortsatt er på et tidlig stadium i prosessen.

Vi oppfordrer alle om å ta behovet for nyetablering alvorlig og ber om at flest mulig setter seg inn i relevante utfordringer. Vær aktiv i debattkanaler, delta på workshops, møt i fora der saken står på dagsorden. I 2013 skal vi bruke tiden på å bli bedre kjent med hverandre, gjennomføre arbeidsmøter, skissere opp nye samarbeidsformer og utrede ambisjonene for en ny, felles organisasjon. Innen utgangen av året vil vi utarbeide en statusrapport og i løpet av første halvår 2014 presenterer vi et komplett forslag til avstemning i besluttende organer. Etter dette vil alle medlemmer få anledning til å stemme JA eller NEI. Våren 2015 kan den nye organisasjonen være en realitet.

På vegne av styrene i NAL, AFAG, NIL og NLA
Oslo, mai 2013

Norske arkitekters landsforbund
Kim Skaara, president

Arkitektenes fagforbund
Bent Aaby, styreleder

Norske interiørarkitekters og møbeldesigneres landsforening
Trond Ramsøskar, president

Norske landskapsarkitekters forening
Kathrine Strøm, president

VISJON

Norges Arkitekter skal være en aktiv og enhetlig interesseorganisasjon som arbeider i felles retning for å skape best mulige rammevilkår for alle arkitekter og arkitekturfaglige spørsmål.

Norges Arkitekter skal framstå med tydelighet og økt innflytelse i arbeidet med god, bærekraftig arkitektur og menneskeskapte omgivelser.

HVORFOR
NORGES ARKITEKTER

Det knytter seg en rekke fordeler til ambisjonen om å samle NAL, AFAG, NIL og NLA i en organisasjon:

- *Vi får en sterk felles organisasjon som vil jobbe for felles faglige, sosiale og økonomiske interesser for medlemmene.*
- *Spørsmål som omhandler arkitektur i vid forstand og arkitekters vilkår kan behandles under ett og mer i sammenheng med hverandre.*
- *Alle spørsmål relatert til arkitektur, omgivelser, møbeldesign- og interiør, bygg, steds- og byutvikling kan behandles etter samme policy og strategi, der det er lettere å gjøre felles prioriteringer og fokusere på spesifikke mål. Den nye organisasjonen utgjør en bredere plattform for debatt, med en klar agenda.*
- *Tydeligheten øker overfor media, myndigheter og allmennhet. Det vil ikke lenger være noen tvil om hvem som skal uttale seg i spørsmål om arkitektur og hvilke prioriteringer man er opptatt av til enhver tid. Eksempelvis bærekraft, boligkvalitet, universell utforming og tilgjengelighet, by- og stedsutvikling, transformasjon, kultur- og landskapsvern og liknende saker. Som felles organisasjon får vi en mer åpenbar «plass ved bordet».*
- *En ny og felles organisasjon kan ta større initiativ i enkeltsaker knyttet til arkitektur, bygge- og planprosesser. Norges Arkitekter skal stå fram med ny energi, kraft og tyngde.*
- *Sterkere legitimitet. Den nye organisasjonen får høyere oppslutning blant landets samlede arkitektstand.*
- *Alle medlemmer får bedre service. Det gjelder i alt fra faglig utvikling, etterutdanning, juridisk bistand og rådgivning i lønns- og ansettelsesvilkår.*
- *Ressurser kan samles og effektiviseres.*
- *En helt ny og profesjonalisert organisasjon kan lettere tilpasses yngre og kommende arkitektgenerasjoner: Være mer framtidsrettet og proaktiv.*
- *Norges Arkitekter i nytt arkitekturhus = et aktivt, levende og toneangivende kraftsentrum for arkitektur, landskapsarkitektur, interiør- og møbeldesign.*

ARKITEKTFAGET I FORANDRING

I den statlige arkitekturpolitikken vises det til hvordan arkitektur, i vid forstand, omfatter alle menneskeskapte omgivelser. Stadig ser vi også hvordan fagene knyttet til fysisk utforming blir mer integrerte.

Fagdisiplinene relatert til arkitektur-, planlegging og omgivelsesforming, der medlemmene står i NAL, AFAG, NIL og NLA, noen i Teknisk-naturvitenskapelig forening - Tekna, Naturviterne og Samfunnsviterne for den saks skyld, møter nye forhold med hensyn til yrkesutøvelse og kompetanse. Blant annet er evnen til flerfaglig samarbeid og helhetsorientering i ferd med å bli mer avgjørende enn før.

Det stilles også sterkere krav til innovasjon og kompetanseheving i bransjen. Dette vektlegges i **arkitektur**.nå, og i oppfølgingsarbeid dokumentert gjennom **status**.nå.

Arkitektur på den ene siden, og landskapsarkitektur på den andre har blitt vanskeligere å skille fra hverandre. Også interiørarkitektene inntar nye roller, særlig knyttet til oppgradering av eksisterende bebyggelse og universell utforming; sentrale og overordnede utfordringer i samtiden. Flere tar dessuten en arkitektutdanning som spenner bredt innenfor planlegging, landskap, bygg og interiør. I tillegg opplever vi raske forandringer og nye forventninger med hensyn til det økende behovet for bærekraftige løsninger i byggeriet og de fysiske omgivelsene. Dette knytter seg også til økt globalisering og sterkere spesialisering generelt i samfunnet. Slike grunnleggende strukturelle endringer må vi, som arkitektforbund, ta på alvor og justere kursen etter.

«Bygninger, byer og tettsteder møter nye utfordringer knyttet til klimaendringer, vekst og transformasjon. Dette har medført behov for ny kunnskap og kompetanse, lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Arkitekturfaget er komplekst og sektorovergripende»

arkitektur.nå

Interessen for arkitektur, interiør-, møbler og design, byutvikling, landskap, miljø, urbane uttrykk, trender og tendenser knyttet til fysiske omgivelser er sterk i tiden vi lever i. Vi må forutsette at etterspørselen etter arkitekt-, design- og planfaglig kompetanse vil øke ytterligere i tiårene framover. Dette må imøtekommes. Vi ser også, allerede i dag, et tydelig behov for å styrke den arkitektfaglige kompetansen i kommuner og offentlig forvaltning. Løsninger relatert til plan- bygg og utforming må baseres på rette og mest mulig hensiktsmessige valg og best mulig kunnskapsgrunnlag.

For å komme mer i forkant av utfordringene, tror vi at det mest formålstjenlige er å «trekke lasset» i fellesskap. Kvalitet i arkitektur og omgivelser kommer som konsekvens av et sterkt og godt fagmiljø. Dette ivaretas gjennom en aktiv, tydelig og enhetlig organisasjon som kan arbeide i felles retning, med mål om økt innflytelse og tydeligere posisjonering i politiske saker og definerte satsingsfelt.

Tiden da vi hadde et skarpt skille mellom disiplinene er i ferd med å renne ut, noe som også tydelig gjenspeiler seg i utdannings- og undervisningstilbud for arkitekturrelaterte fag. Vi ser, at å fortsette å holde på den tradisjonelle, tredelte laugsordningen, med arkitekter, landskaps-, og interiørarkitekter på hver sin side, kan gjøre oss mindre relevante og gi uheldige effekter.

Mye har skjedd siden arkitekten var byggesakens «sentrale midtpunkt». Enkeltbygg har blitt mer teknisk avanserte og planprosessene mer komplekse. Mange arkitekter melder fra om at de opplever å rykke nedover i «hierarkiet». Enterpriseformer og krav om høy fortjeneste går, i en del tilfeller, foran krav til arkitektonisk kvalitet og gode menneskeskapte omgivelser. Landskap og interiør kommer ofte for sent inn i prosesser og risikerer å bli salderingsposter. Arkitekter i vid forstand risikerer å spilles ut på sidelinjen av andre profesjoner. I kommune-Norge sitter saksbehandlere uten tilstrekkelig kompetanse i plan- og byggesak og tar avgjørende beslutninger knyttet til planlegging av bygg- og infrastruktur og overordnede miljø- og stedsutviklingsaspekter. I denne situasjonen er det vesentlig at de fagideelle organisasjonene tar del i redefineringen og videreutviklingen av arkitektrollen.

TIDLIGERE TILLØP TIL RE-ORGANISERING

NAL, AFAG, NIL og NLA arbeider mye med de samme problemstillingene i hverdagen. Dette knytter seg til rettigheter, arbeidsvilkår og faglige utviklingstilbud. Det kan også være i forhold til kunder, overfor byggebransjen, leverandører og myndigheter, i utarbeidelse av arkitekturpolitikk, nasjonale og regionale planer, statlige konkurranser, handlingsplaner og ulike overordnede satsinger samt på arrangementssiden, inn mot større og utadrettede aktiviteter. Samtlige av foreningene holder til i Arkitektenes hus, Josefinesgate 32/34. Dette betyr likevel ikke at man er sikret et tett og nært samarbeid. Selve huset gir liten «lesbarhet» med hensyn til hvem som har ansvar for hva, og på hvilke felt.

Ønskene om en samlet, større og tydeligere arkitektorganisasjon er da heller ikke nye:

Under Ole Wiigs periode som president i NAL (1990–93) foregikk det en tilnærmingsprosess om tettere samarbeid mellom NAL, AFAG og Arkitektbedriftene i Norge. Et felles samarbeidsorgan kalt SO ble vedtatt opprettet i NALs representantskap i desember 1993, og senere vedtatt av landsstyret. Det ble påpekt at det, «i tillegg til å tevle med hverandre i utallige krevende arkitektkonkurranser, var en belastning når man også skal kjempe innbyrdes på organisasjonsnivå». Klimaet ble imidlertid ganske temperert, NALs styre truet med å trekke seg, og ambisjonene falt i fisk.

I 2006 ble det foreslått å opprette et nytt samarbeidsråd, under tittelen SANA (gjøre sunn). Blant annet ble det etterlyst en mer koordinert fellesarena, et såkalt samarbeidsråd for AFAG, NAL og Arkitektbedriftene. Målet skulle være å forene krefter i markedsliberalismens og globaliseringens tidsalder. I forbindelse med sin avskjed som NAL-president i 2005/6, skrev Gudmund Stokke i Arkitektnytt om hvordan han mente at «NAL burde satse på å dekke alle sektorer av arkitektens virke, slik at det kun er behov for en arkitektorganisasjon». Stokke refererte til hvordan satsingen måtte omfatte 1) arkitektene 2) arkitektbedriftene og 3) samfunnet (Arkitektnytt 1/2006 og 20/05). Som organisasjoner har man, med andre ord, lenge vært søsken. Men også samtidig et «flerhodet troll».

NORGES ARKITEKTER
TI GODE GRUNNER

Styrene i NAL, AFAG, NIL og NLA mener tiden er moden for en ny og samlet organisasjon. Norges Arkitekter framstår som et nødvendig grep for å imøtekomme en rekke utviklingstrekk, både i bransjen og i samfunnet. I fellesskap må vi arbeide for, sikre og legge til rette for følgende:

1

INNFRI KRAVENE OM STØRRE TVERRFAGLIGHET

Organisasjonene ønsker større rom for å ta opp «den nye arkitekten» i medlemsmassen, samtidig som vi vil ivareta tittelbeskyttelsen. Yngre og nyutdannede arkitekter har i dag ofte en mer tverrfaglig, sammensatt, såkalt «hybrid», studiebakgrunn enn man er vant med fra tidligere. Dette representerer utfordringer for alle. Utviklingen innen utdanningsinstitusjoner, med mulighet til å shoppe ulike typer sammensetting av kompetanse, utfordrer profesjonstanken og stiller nye krav til opptak og organisering innen bransjen.

I tillegg har det, de siste tiårene, skjedd omfattende endringer med hensyn til krav om bærekraft og klimanøytralt byggeri og byutvikling. Dette uttrykker seg blant annet gjennom satsinger som FutureBuilt og Framtidens Byer. Endringene har skapt og skaper nye føringer for tverrfaglig samarbeid mellom arkitekter, landskaps- og interiørarkitekter og møbeldesignere; tendenser forbundene i større grad må ta konsekvensene av. Kravene om bærekraftig planlegging og bygging legger premisser for nye former for samarbeid i alle faser, dersom prosjekter skal klassifiseres i henhold til internasjonalt anerkjente systemer som BREEM og LEED. I denne sammenhengen er det avgjørende at alle arkitektfagene kommer inn i byggeprosjekter tidlig nok, slik at faktorer knyttet til interiør, landskap og naturkvaliteter integreres og skaper best mulige premisser for kvalitet, helhet og bærekraft. (kilde: Arkitektnytt 10/2011) Man kan også se en dreining fra den klassiske arkitektrollen, som tegner og prosjekterer, til miljø- og mer prosessuelle rådgivere. Slike aspekter kan Norges Arkitekter, som samlet organisasjon, reflektere bedre enn hva som er tilfelle per i dag.

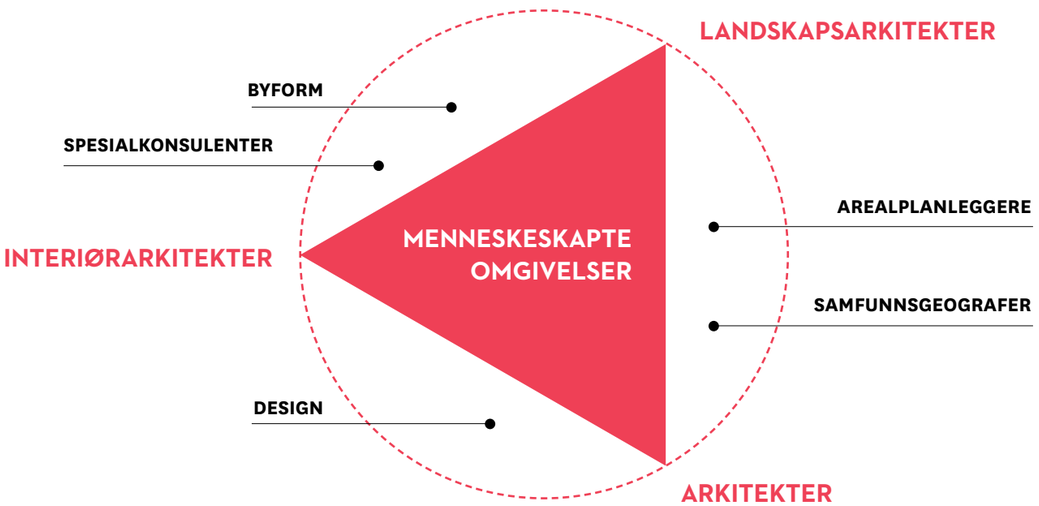

2

STØRRE OPPSLUTNING

I et mer tilspisset organisasjonslandskap risikerer vi å miste innflytelse og posisjon. Bare i løpet av de ti siste årene har AFAG fått flere tusen nye medlemmer, som tidligere også ville valgt medlemskap i NAL, NIL eller NLA. Medlemsundersøkelser viser om lag 60 prosents dobbeltmedlemskap. Det vil si at man står som medlem i AFAG *og* NAL, NIL eller NLA. Samtidig velger flere AFAG alene. Begrunnelsen er ofte at det blir for kostbart, eller ikke hensiktsmessig å være medlem av de fagideelle foreningene i tillegg. Dette kan gå utover fagprofesjonen i sin helhet. Forbundene svekkes med færre medlemmer, og kan miste verdifulle ressurser i arbeidet for å fremme arkitekturfaglige spørsmål i en bredere sammenheng (se ill.).

AFAG har lenge pekt på behovet for samhandling. Under de to siste landsmøtene i AFAG har man vedtatt at det skal arbeides for et bedre samarbeid med NAL, NIL og NLA og at man ikke skal konkurrere om den faglige virksomheten.

Samtidig ser vi hvordan Teknisk-naturvitenskapelig forening - Tekna, med sine 60 000 medlemmer, stadig rekrutterer fra våre faggrupper. Tekna tilbyr fagforeningstjenester og faglig innhold med rabatter. De er offensive på AHO, NTNU og UMB med hensyn til å verve studentmedlemmer. Studentene tilbys attraktive kveldskurs som skolene selv ikke har, og som heller ikke AFAG eller NAL, NIL og NLA har hatt. (AFAG har nå begynt med lignende kurstilbud). Tekna, som primært er fagforeningen for teknologer, naturvitere og realister, kan imidlertid ikke tilby det samme perspektivet som en fagideologisk arkitektorganisasjon har mulighet til. Her vil Norges Arkitekter fylle en sentral rolle og sikre et komplett og attraktivt tilbud.

MEDLEMMER ÅR 2000–2012

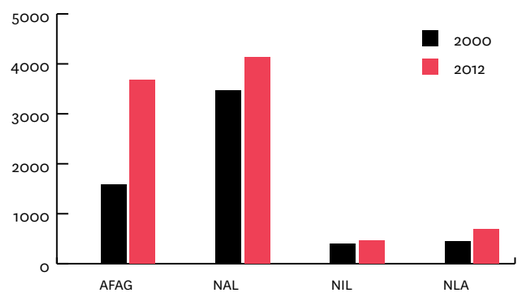

Ill.: Medlemstall i AFAG, NAL, NLA og NIL, endringer fra 2000 til 2012 (basert på medlemstall 12.12.2012).

FORVENTET MEDLEMSVEKST 2000–2024

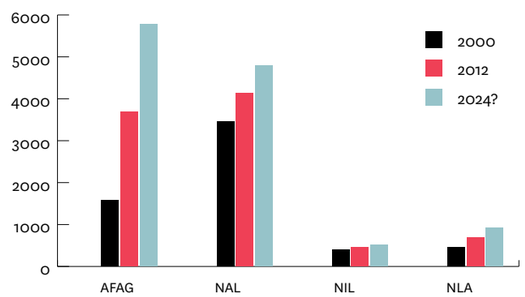

Ill.: Scenario i 2024, basert på dagens vekst (dvs. perioden 2000 – 2012).

3

STØRRE GJENNOMSLAGSKRAFT I PLAN- OG POLITISKE PROSESSER

I et perspektiv med flere aktører, økende kompleksitet og mer uoversiktlighet i markedet, vil økt tyngde i forhandlinger og beslutningsprosesser være avgjørende i fremtiden. Arkitekter erfarer etter hvert at de har fått mindre innvirkning på prosjekter og i byutviklingsspørsmål. Eiendomsutviklere, investorer og meglere har, sammen med ingeniørene, overtatt felt der arkitektene tidligere hadde mer innflytelse.

Gjennom Norges Arkitekter sikrer vi en stabil posisjon. Samlet kan vi kjempe for å reetablere arkitektens rolle, definere nye muligheter i utøvelsen av profesjonen samt bidra til å sikre gode prosesser der kvalitet i alle ledd er avgjørende. Dette gjelder overfor aktører knyttet til det private samt tilliggende organisasjoner, statlige- og kommunale instanser. Aktuelle samarbeid vil på mange måter kunne bli enklere å initiere, følge opp og gjennomføre.

4

BREDERE TILBUD, TILPASSET ALLE FASER AV YRKESLIVET

Arkitekter har mange ulike posisjoner i samfunnet: Som prosjekterende og også som byggherre, på andre siden av bordet (både privat og offentlig), byggesaksbehandler, kommunal planlegger, forvalter i kulturminnevernet, rådgiver i statsforvaltningen og mye annet.

Mange arkitekter, interiør- og landskapsarkitekter samt møbeldesignere som driver foretak har behov for profesjonalisering og hjelp med hensyn til administrasjon og juridisk bistand knyttet til avtale-, kontrakts-, markeds-, ansvars- og opphavsrettsspørsmål. Man er avhengig av et oppdatert og bredt orientert tilbud fra sin interesseorganisasjon, mest mulig tilpasset arkitekten: Både den som er ansatt, den som er foretakseier, som jobber i offentlig sektor eller med utdanning, forskning og formidling.

I dagens fragmenterte landskap risikerer ulike typer servicetilbud overfor medlemmene å forsvinne mellom ulike stoler, og det er mye å hente på å etablere en samlet, stor organisasjon. I løpet av en yrkeskarriere eller arbeidsliv vil arkitekten inneha mange ulike roller. Norges Arkitekter skal ivareta alle medlemmer, og man skal ha tilbud som er relevante i alle yrkeslivets skiftende faser og perioder. Man får service som ansatt og dersom man, ved en senere anledning befinner seg i en annen situasjon, som eier av et kontor eller foretak. Som medlem skal man ikke trenge å skifte interesseorganisasjon selv om yrkessituasjonen endrer seg. Norges Arkitekter skal videreutvikle det tilbudet vi allerede har i dag overfor bedrifter og foretak, uten at det rører ved Arkitektbedriftenes rolle i arbeidsgiverspørsmål.

5

BEDRE ETTERUTDANNINGS- OG KURSTILBUD

Det er behov for videreutdanning spesielt tilrettelagt vår faggruppe, med faglig innhold og pedagogisk tilnærming godt tilpasset dagens og morgendagens behov i samfunns- og arbeidsliv. Dette kan og vil Norges Arkitekter ta tak i, sammen med departement, utdanningsinstitusjonene og andre organisasjoner i bransjen. Vi tror at et felles etterutdanningstilbud vil kunne finne et større markedspotensial enn det forbundene klarer å utnytte hver for seg, og at vi kan løfte tilbudet ytterligere. En annen oppgave for Norges Arkitekter vil være å overvåke behovet for fagutvikling. Dette er tett knyttet til kvalitet, og henspiller til planlegging, oppfølging og implementering av ny kunnskap. Sentralt i fagutviklingen er utdanning og veiledning av arkitekten. Livslang læring fra grunnutdanning via praksis til spesialisering og etterutdanning skal holde høy kvalitet og arkitektenes kompetanse skal være kunnskapsbasert. Dette handler om å ta faget videre, sikre god rekruttering og vedlikeholde og forbedre eksisterende kompetanse.

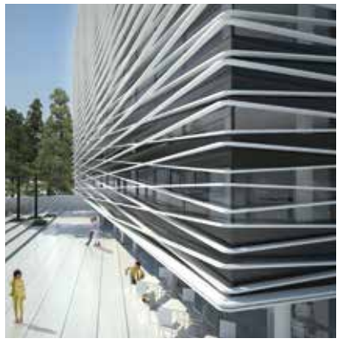

6

STERKERE STEMME

Med dagens fragmenterte arkitektmiljø, i flere små forbund, risikerer man at engasjerte stemmer og visse typer aktiviteter faller mellom «stolene». Da er det ikke alltid like enkelt å nå ut.

Med en interesseorganisasjon som Norges Arkitekter i ryggen, er det lettere å sikre gjennomslagskraft og interesser. Framfor å tale med tre og fire tunger, kan den arkitektfaglige stemmen heves i en rungende, felles røst. Vi når tydeligere ut med synspunkter, kunnskap og kompetanse. Dette kan styrke arkitektfagenes rolle, blant annet knyttet til det offentlige ordskiftet, i partsamarbeidet med regjering og næringslivet og i bygg- og anleggsektoren.

7

EN ORGANISASJON FOR «GENERASJON Y»

Under NALs 100-årsmarkering, selve jubileumsmiddagen, holdt Arkitektnytts redaktør Grete Kristin Hennissen «De unges tale». Her pekte hun på hvordan dagens yngre arkitekter, det vil si født etter 1977 – «generasjon Y», nå er i ferd med å etablere seg på arbeidsmarkedet. Generasjon Y stiller andre krav til en interesseorganisasjon enn det tidligere generasjoner gjorde. Et godt tilbud knyttet til kompetanseutvikling vil i sterkere grad kunne trekke unge medlemmer, påpekte Hennissen. (Arkitektnytt 09/11). Ved å etablere en helt ny organisasjon tror vi det er lettere å åpne for og stimulere til nytenking rundt selve medlemstilbudet. Vi vil kunne skreddersy tverrfaglige kurspakker som er bredere anlagt og mer spesialiserte enn det vi kjenner per i dag, bedre tilpasset nyutdannede i bransjen.

8

TETTERE KONTAKT MED LOKALFORENINGENE

En ny flerfaglig organisasjon kan bidra til å øke aktivitetsnivået, også ute i lokalforeningene. Dette skjer ved at tilbud og aktiviteter retter seg bredere, til en samlet gruppe aktører, og sånn sett bidrar til å samle flere. Det er naturlig at de som utøver arkitektfaget søker sammen. En samlet og større organisasjon som Norges Arkitekter vil by på en solid og trygg økonomisk plattform og kan tilby et stort og effektiv nettverk. På den måten står vi fram som en tydelig ressurs overfor de mindre lokalforeningene. Vi sikrer og profesjonaliserer drift og kontinuitet. Mange av lokallagene sliter med rekrutteringen. Det kan føre til slitasje over lengre tid. Norges Arkitekter vil by på et samlet apparat, som lokalforeningene kan lene seg på, hente støtte hos og nyte godt av.

Med en interesseorganisasjon som Norges Arkitekter i ryggen, er det lettere å sikre gjennomslagskraft og interesser. Vi kan nå tydeligere ut med synspunkter, kunnskap og kompetanse.

9

SYNLIGHET OG KOMMUNIKASJON

Det stilles i dag store krav til inkluderende profil og åpenhet i samfunnet. I den sammenhengen mener vi at en ny og samlet arkitektorganisasjon er avgjørende. Under Arkitekturåret i 2011, NALs 100-årsjubileum, var det mye fokus på «nye krav» til arkitekten; hvordan standen bør jobbe for kommunisere bredere og mer utadrettet. For å lykkes med dette, er tydelighet og synlighet en forutsetning.

Disse aspektene understrekes i **arkitektur**.nå. Et av de seks hovedinnsatsområdene poengterer følgende: «Norsk arkitektur skal være synlig». I **arkitektur**.nå er dette knyttet til internasjonal synlighet, men dette må også gjelde nasjonalt, knyttet til gjennomslagskraften overfor offentlighet og allmennhet. Med Norges Arkitekter får ulike aktører én, opplagt arkitektorganisasjon å forholde seg til, framfor fire. Vi signaliserer: – Her er vi. Det er oss du skal henvende deg til i arkitekturfaglige spørsmål. Det er oss du skal samarbeide med i arkitekturfaglige spørsmål og det er oss du spør om bistand i arkitekturfaglige spørsmål. Det er hos oss du først og fremst søker etter oppdatert kunnskap og informasjon. Vi definerer agendaen i arkitekturdebatten.

Norges Arkitekter skal underbygge et mer tilgjengelig og profilert arkitekturfelt og være en klar og tydelig aktør i offentligheten.

Norges Arkitekter skal underbygge et mer tilgjengelig og profilert arkitekturfelt og være en klar og tydelig aktør i offentligheten.

10

NY ORGANISASJON – NYTT HUS

Alle fire organisasjoner bor i dag under samme tak, Arkitektenes hus, i Josefinesgate 32/34. NAL og OAF, som eiere, har imidlertid besluttet å flytte og etablere et nytt arkitekturhus, med mer sentral og synlig beliggenhet i Oslo. Alle organisasjonene ønsker videre samlokalisering, eventuelt også med andre relevante samboere. Det er naturlig å se denne prosessen i tilknytning til etablering av en ny og felles organisasjon.

Arkitekturhuset skal være et åpent og inviterende sted som sammenfaller med visjonen om å synliggjøre faget og delta mer aktivt i samfunnsdebatten. Vi ønsker å nå ut til et bredere publikum enn det vi gjør i dag. Josefinesgate 32/34 er en ærverdig eiendom, men gammelmodig og innadvendt. Lokalene er trange og upraktiske. Arbeidsforholdene preges av små, lukkede rom fordelt på mange etasjer og to separate bygninger. Det nye huset skal gjenspeile en organisasjon som arbeider med forbildeprosjekter og være et godt eksempel på hvordan innfri krav til godt arbeidsmiljø og publikumsarealer med god luftkvalitet, universell utforming, energisparing, fleksibilitet og andre parametere som vi står for i vårt daglige virke.

– Hva er vel mer naturlig enn å signalisere en ny tilværelse gjennom gode og dynamiske arbeidsforhold? Uttrykke konsekvens gjennom et nytt og bærekraftig hus med høy arkitektonisk kvalitet? Relokalisering gjør det enklere å gjennomføre den nødvendige omstruktureringen som etableringen av Norges Arkitekter innebærer.

UTFORDRINGER

I prosessen framover vil det dukke opp en rekke spørsmål, på overordnet nivå og ned til minste detalj. Alt dette skal vi bruke de neste månedene og høsten 2013 på å identifisere, drøfte og besvare. Ulike problemstillinger skal tematiseres og utredes av arbeidsgrupper og spesialutvalg, eventuelt supplert med ekstern fagekspertise. Lokallagene og medlemmene skal involveres.

Medlemmene vil spørre seg: Hva skal ***Norges Arkitekter*** tilby i detalj? På hvilke måter er ***Norges Arkitekter*** bedre på arbeidsmarkeds-, lønns- og ansettelsesvilkår, enn dagens forbund? Hva skjer med tittelbeskyttelsen? Vil interiør og landskap bli tydelige nok i en større sammenheng? Hva skjer med årbøker og fagdager? Hvordan kan jeg som foretakseier være medlem av en fagforening? Hvorfor inkluderer man ikke arbeidsgiverorganisasjonen? Vil fagforeningskontingenten fordobles?

Vi er forberedt på spennende og konstruktive diskusjoner. Målet skal være å behandle alle problemstillinger så grundig at alle konsekvenser og tilhørende nødvendige tiltak er tilstrekkelig vurdert. Den nye organisasjonen skal framstå like attraktiv for nye, som for eksisterende medlemmer.

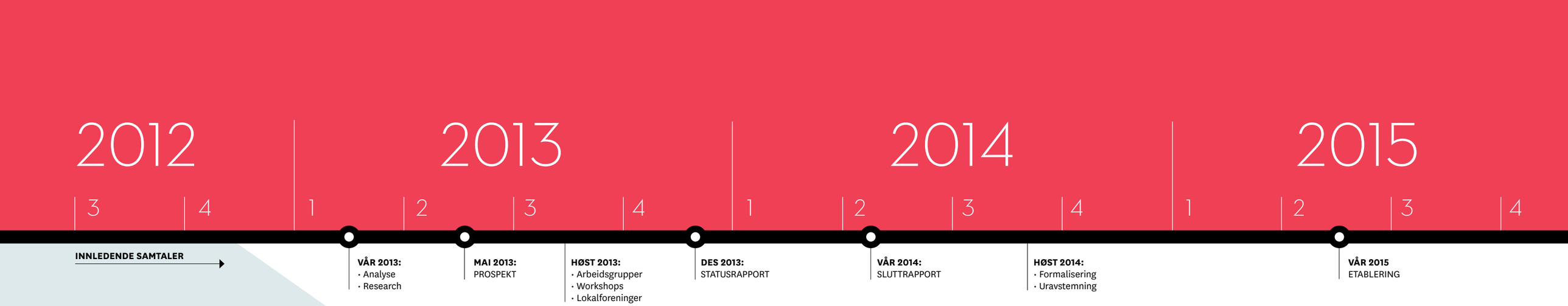

PROSESS
OG FRAMDRIFT

I ARBEIDET MED PROSJEKTET NORGES ARKITEKTER ER DET DEFINERT NOEN MILEPÆLER:

- ***Distribusjon av prospekt:*** *Til medlemmene i løpet av mai og juni 2013.*
- ***Statusrapport:*** *Utarbeides innen utgangen av 2013.*
- ***Sluttrapport:*** *Framlegges våren 2014. Her presenteres et komplett forslag til ny organisasjon. Dette skjer i samordning med årsmøter for alle fire organisasjoner.*
- ***En ny organisasjon etableres i løpet av våren 2015.*** *NAL, AFAG, NIL og NLA skal ha full drift fram til opprettelse av ny organisasjon.*

Styringsgruppen for prosjektet Norges Arkitekter, bestående av de fire lederne i dagens organisasjoner, legger vekt på demokratisk ledelse, åpenhet, god informasjon, god framdrift og involvering. Vi ønsker å skape et godt beslutningsunderlag og stimulere til klare, helhetlige valg.

FAKTA

KORT OM NORSKE ARKITEKTERS LANDSFORBUND (NAL):

- Etablert i 1911. Har 14 lokallag. Opprinnelig brøt NAL ut av såkalte NIAF (Den norske ingeniør- og arkitektforening). Flyttet til Josefines gate 34 i 1964.
- NAL arbeider for å bedre rammebetingelsene for arkitektur. Er høringsinstans for offentlige myndigheter for nye lover og forskrifter og gjennom å delta i den offentlige debatten om arkitektur og stedsutvikling. Pådriver for god arkitekturpolitikk og rådgiver/tilrettelegger i arkitektkonkurranser.
- NAL tilbyr kurs og etterutdanning for arkitekter og andre relaterte yrkesgrupper. Arrangerer Arkitekturdagen årlig samt en rekke seminarer/konferanser om arkitektur og stedsutvikling.
- NAL utgir tre fagtidsskrifter. Har Nordens største private tidsskriftsamling om arkitektur.
- Antall medlemmer per 31.12.2012: 4126

www.arkitektur.no

KORT OM ARKITEKTENES FAGFORBUND (AFAG):

- Etablert i 1982, skilt ut som egen forening fra NAL.
- Er et fagforbund for de som har mastergrad eller tilsvarende innen arkitektur, planlegging, landskapsarkitektur, interiør- og møbeldesign, kunsthistorie eller andre relevante fag. Forbundet organiserer også de som driver egen virksomhet samt studenter.
- Er tilsluttet hovedorganisasjonen Akademikerne.
- AFAG har som mål å arbeide for gode lønns- og arbeidsforhold gjennom ordnede avtaleforhold, å yte medlemmene bistand i tvister med arbeidsgiverne og å arbeide for full sysselsettingblant arkitekter.
- Antall medlemmer per 31.12.2012: 3682

www.afag.no

KORT OM NORSKE INTERIØRARKITEKTERS OG MØBELDESIGNERES LANDSFORENING (NIL):

- Stiftet 29. mai 1945. NIL har 9 lokalgrupper. Kontorer i Josefinesgate de siste 10 årene.
- NIL ivaretar medlemmenes faglige og juridiske interesser og arbeider for å øke antallet utdanningsplasser, styrke fagene og øke profesjonens synlighet. NIL er medlemmenes talerør overfor myndighetene gjennom høringer, innspill, proaktiv møtevirksomhet og deltakelse i samfunnsdebatten.
- NIL arrangerer en fagdag i året i tilknytning til landsmøtet. NIL utgir årlig en bok med interiør- og møbelprosjekter, utvikler og arrangerer skreddersydde kurs for medlemmer og forvalter NIL-stipendet. NIL arrangerer medlems-undersøkelser, har et nært samarbeid med Norsk Industri og er medlem i Abelia.
- Antall medlemmer per 31.12.2012: 574

www.nil.no

KORT OM NORSKE LANDSKAPSARKITEKTERS FORENING (NLA):

- Opprinnelig etablert som Norsk hagearkitektlag i 1931. Endret navn til NLA i 1969. Faget omfatter parker og grøntområder, kultivering av landskap i bredere perspektiv, sosiale omgivelser, uterom i sammenheng med skoler, barnehager og boligområder og urbane miljøer med mer.
- NLA er fagorganisasjonen for norske landskapsarkitekter med godkjent utdanning i henhold til kriterier fra The International Federation of Landscape Architects (IFLA). Utdanningen gis ved Universitetet for miljø- og biovitenskap (UMB) på Ås, og master ved AHO.
- NLA arrangerer i samarbeid med lokallag fagdag og årsmøte hver vår og høstkonferanse hver høst. Årlig utgis en årbok/medlemshåndbok.
- Antall medlemmer per 31.12. 2012: 782

www.landskapsarkitektur.no

REDAKSJON/STYRINGSGRUPPE
PROSJEKTET NORGES ARKITEKTER:
Kim Skaara, president, NAL
Bent Aaby, leder, AFAG
Trond Ramsøskar, president, NIL
Kathrine Strøm, president, NLA

GRAFISK DESIGN:
Anagram Design, Ida Ødegaard

TEKSTPRODUSENT/KOORDINATOR
Helle B. Berg

TRYKK:
Konsis

KILDER OG TAKK TIL:
Sveriges Arkitekter, prospekt
Workshop/presentasjon, med Sveriges Arkitekter,
Hotell Opera, Oslo
Arkitektnytt 1/2006, 20/05, 03/11, 09/11, 06/11,
10/11, 07/12 og 08/12
- disse arkitektene, Odd Brochmann
Ny norsk landskapsarkitektur
hefte: Arkitekturhuset
AFAG 25 år
www.landskapsarkitektur.no
www.nil.no
www.afag.no
www.nal.no
arkitektur.nå
status.nå 2010
Staffan Carenholm
Jostein Fyhn
Ragnhild Ølstad
Pernille Mofjell
Karenina Krizat
www.futurebuilt.no
www.nasjonaleturistveger.no
ecobox prosjektdatabase/Per Anda

KREDITERING, FOTO/ILL.:
COVER:
Foto: Kristin Ellefsen, Fædrelandsvennen

s. 1 & 2:
Kilden teater- og konserthus, Kristiansand
ALA architects Ltd (Helsinki) i samarbeid med
SMS arkitekter AS (Kristiansand)
Foto: Mona Vestli

S. 4 & 5:
Kafé, Trollstigen, gangsti til utsiktsplattformene
Arkitekt: Reiulf Ramstad Arkitekter AS.
Landskapsarkitekt: Multiconsult
Foto: Roger Ellingsen
Nasjonale Turistveger, www.nasjonaleturistveger.no

S. 10 & 11:
Geilo kulturkyrkje
W&B arkitekter AS
Foto: W&B arkitekter AS

S. 12:
VENSTRE:
Juvet landskapshotell, Valldal
Arkitekt: Jensen og Skodvin
Foto: Jensen og Skodvin

HØYRE, ØVERST:
«V-House», Villa Varner, Nesøya i Asker
Space Group Arkitekter AS
Foto: Jeroen Musch

VENSTRE, NEDERST:
Operaen i Bjørvika, Oslo
Snøhetta arkitektur og landskap AS
Foto: Jiri Havran

S. 13:
VENSTRE:
Trapperom, NSB kompetansesenter
alt. arkitektur AS
Foto: Ellen Haukås/alt. arkitektur AS/FutureBuilt

MIDTEN:
Margarinfabrikken Barnehage, Oslo
Arkitekt: NAV AS
Foto: Kim Müller/Norsk Designråd

HØYRE:
Papirbredden, Drammen
LPO Arkitekter
Foto: Lone Kjærsheim/FutureBuilt

S. 14:
VENSTRE:
Strømsø, Drammen
Ill.: Asplan Viak/Alliance Arkitekter/FutureBuilt

HØYRE, ØVERST:
Fjell barnehage, Drammen
Code Arkitektur. Utbygger: Drammen Eiendom KF
Foto: Espen Gees/FutureBuilt

HØYRE, NEDERST:
«Veiskillet», boliger for bostedsløse i Trondheim
Arkitekt: Sivilarkitekt MNAL Bård Helland
Foto: Bård Helland

S. 15:
VENSTRE:
NCC, Østensjøveien 27
Henning Larsen Architects, Rambøll
Ill.: Henning Larsen Architects/FutureBuilt

MIDTEN, ØVERST:
Nye Nasjonalmuseet, Oslo
Arkitekt: Kleiuheus + Schuwerk
Utbygger: Statsbygg
Illustrasjon: Statsbygg/Kleiuheus + Schuwerk/
FutureBuilt

MIDTEN NEDERST:
Marienlyst skole, Drammen
Arkitekt: div.A Arkitekter AS
Utbygger: Drammen Eiendom KF
Foto: Espen Gees/FutureBuilt.

HØYRE:
Talhall, Meteorologisk institutt, Oslo
Arkitekt: Pir II Oslo
Utbygger: Meteorologisk institutt
Foto: Espen Gees/FutureBuilt

S. 16:
VENSTRE:
Nye Deichman, Oslo
Lund Hagem arkitekter/Atelier Oslo
Ill.: Lund Hagem arkitekter/Atelier Oslo

MIDTEN, ØVERST:
Legoarkitektur, Arkitekturfestivalen
Foto: Ingebjørg Semb, Arkitektnytt

MIDTEN, NEDERST:
DogA, event
Foto: Medvind AS

HØYRE:
Hamsunsenteret, Hamarøy
Arkitekt: Steven Holl Architects / Ly Arkitekter AS
Foto: Iwan Baan

S. 17:
Hamsunsenteret, Hamarøy
Arkitekt: Steven Holl Architects / Ly Arkitekter AS
Foto: Iwan Baan